

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІОТЕХНОЛОГІЙ ТА АКВАКУЛЬТУРИ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ
ТВАРИННИЦТВА

До захисту допущено»
Завідувач кафедри
к. с.-г. н., доцент
_____ Тетяна ПУШКАР
« ____ » _____ 2026

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
освітньої програми «Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва»
за спеціальністю 204 Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва

**АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИРОЩУВАННЯ РЕМОНТНОГО МОЛОДНЯКУ
ПОРІД СВИНЕЙ ЛАНДРАС, ВЕЛИКА БІЛА ТА ДЮРОК У ТОВАРНМУ
ГОСПОДАРСТВІ СП ТОВ «НИВА ПЕРЕЯСЛАВЩИНИ» БРОВАРСЬКОГО
РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Науковий керівник: к. с.-г. н., доцент кафедри
технології виробництва і переробки продукції
тваринництва

Ліля КРЕМЕНЧУК

Рецензент: к. с.-г. н., доцент кафедри генетики,
розведення та годівлі с.-г. тварин

Виконав здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти денної форми навчання
освітньо-професійна програма «Технологія
виробництва і переробки продукції тваринництва»
спеціальність 204 Технологія виробництва і
переробки продукції тваринництва

Іван ДРАЧ

*Засвідчую, що кваліфікаційна робота містить
результати власних досліджень. Використання
ідей і текстів інших авторів має посилання на
відповідне джерело.*

І. Драч

ЗМІСТ

Реферат.....	3
Перелік умовних позначень.....	4
Вступ.....	5
Розділ 1. Огляд літератури.....	7
1.1. Характеристика порід свиней ландрас, велика біла та дюрк.....	7
1.2. Аналіз технологій вирощування молодняку свиней у товарних і племінних господарствах	11
1.3. Особливості утримання ремонтного молодняку порід ландрас, велика біла та дюрк у товарному господарстві....	15
1.4. Технологія годівлі ремонтного молодняку порід свиней ландрас, велика біла та дюрк.....	18
Розділ 2. Матеріал, умови і методика виконання роботи.....	22
2.1 Місце та об'єкт досліджень.....	22
2.2 Методика виконання роботи.....	36
Розділ 3. Розрахунково-технологічна частина.....	39
3.1. Схема технологічного процесу вирощування ремонтного молодняку.....	39
3.2. Рух поголів'я ремонтного молодняку.....	40
3.3. Аналіз динаміки живої маси ремонтного молодняку.....	41
3.4. Середньодобовий приріст живої маси молодняку	41
3.5. Аналіз збереженості поголів'я.....	42
3.6. Аналіз потреби у воді для усього ремонтного молодняку....	42
3.7 Аналіз потреби у кормах для усього ремонтного молодняку	45
Висновки.....	47
Пропозиції.....	49
Список літератури.....	51

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота викладена на 54 сторінках комп'ютерного тексту, містить 14 таблиць. Список використаної літератури налічує 30 джерел.

Мета роботи: Проаналізувати особливості технології вирощування та розрахувати основні виробничі показники ремонтного молодняку в умовах товарного господарства СП ТОВ «Нива Переяславщини».

Для досягнення цієї мети було поставлено такі завдання:

- проаналізувати схему технологічного процесу вирощування ремонтного молодняку;
- визначити рух поголів'я ремонтного молодняку;
- провести аналіз динаміки живої маси всього ремонтного молодняку трьох порід;
- провести аналіз середньодобового приросту живої маси усього ремонтного молодняку
- провести аналіз збереженості поголів'я всього ремонтного молодняку порід ландрас, велика біла та дюрок
- провести аналіз потреби у воді для всього ремонтного молодняку
- провести аналіз потреби у комбікормі для всього ремонтного молодняку

Проаналізовано динаміку живої маси та середньодобові прирости: найвищу інтенсивність росту демонструє порода дюрок (800 г на добу, 110 кг у 6-місячному віці). Породи велика біла та ландрас у цьому віці досягають 105 кг та 100 кг відповідно при середньодобовому прирості 750 г. Розраховано потреби підприємства у кормах (141600 тонн на виробничий цикл) та воді.

Галузь застосування: Промислове свинарство, товарні свинокомплекси.

Ключові слова: РЕМОНТНИЙ МОЛОДНЯК, СВИНАРСТВО, ЛАНДРАС, ДЮРОК, ВЕЛИКА БІЛА, СЕРЕДНЬОДОБОВИЙ ПРИРІСТ, ЗБЕРЕЖЕНІСТЬ, ТОВАРНИЙ КОМПЛЕКС, ФАЗОВА ГОДІВЛЯ, УТРИМАННЯ.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

СП – спільне підприємство

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

г – грам

мг – міліграм

га – гектар

гол – голови

ц – центнер

міс – місяць

л – літр

м – метр

м³ – метр кубічний

т – тонна

Рем мол – ремонтний молодняк

ВСТУП

Актуальність теми аналізу. Сучасний етап розвитку агропромислового комплексу України вимагає впровадження високоефективних, ресурсощадних технологій у галузі тваринництва, серед яких свинарство займає одну з провідних позицій у забезпеченні продовольчої безпеки держави. Ефективність промислового виробництва свинини безпосередньо залежить від рівня організації племінної справи та якості ремонтного молодняка. У цьому контексті ключову роль відіграють племінні репродуктори, головним завданням яких є забезпечення товарних господарств висококласними гібридними або чистопородними тваринами, здатними максимально реалізувати свій генетичний потенціал в умовах інтенсивних технологій.

Найбільш поширеними та затребуваними в Україні є породи свиней велика біла та ландрас. Велика біла порода характеризується високими адаптивними якостями, міцною конституцією та відмінними материнськими ознаками. Порода ландрас, як спеціалізована беконна порода, відрізняється високою інтенсивністю росту, чудовими м'ясними формами та тонким шпиком. Поєднання цих порід (найчастіше у форматі створення двопородної материнської свиноматки F1) є базовим елементом у більшості вітчизняних систем гібридизації. Однак високий генетичний потенціал сучасних ліній цих порід висуває жорсткі вимоги до технології їх вирощування: умов утримання, параметрів мікроклімату, систем годівлі та напування, а також дотримання зоогігієнічних нормативів. Будь-які порушення технологічного процесу на етапі вирощування племінного молодняка призводять до зниження продуктивного довголіття тварин, погіршення конверсії корму та втрати економічної рентабельності. З огляду на це, комплексне дослідження, аналіз та оптимізація технології вирощування свиней порід ландрас і велика біла на племінному

репродукторі є вкрай актуальним науково-практичним завданням, що має безпосереднє виробниче значення.

Свинина необхідна для підтримання нормального здоров'я населення України. Історично свинарство було традиційною тваринницькою галуззю в різних регіонах України. Цей продукт містить усі необхідні речовини для підтримання якісного здоров'я людей. Вирощування свиней має історію довжиною у багато тисячоліть. І на щастя, завдяки науковому та технологічному прогресу цей процес с кожним десятиліттям покращується.

РОЗДІЛ 1

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Характеристика порід ландрас, велика біла та дюрок

Порода ландрас є першою спеціалізованою породою беконного напрямку продуктивності, виведеною в Данії. Вона вважається однією з найпопулярніших у світі для використання в системах промислового схрещування та гібридизації завдяки високим показникам м'ясності та швидкості.

Ландраси мають впізнавану зовнішність, що зумовлена їхньою селекцією на максимальний вихід пісного м'яса: Тулуб: Подовжений, торпедоподібний. Тварини мають розтягнуту середню частину тіла (за рахунок одного або двох додаткових хребців). Вуха: Великі, довгі, звисають на очі. Це одна з головних відмінних рис породи. Шкіра та щетина: Шкіра тонка, рожева; щетина біла, тонка і рідка. Окости: Дуже добре розвинені, широкі та глибокі, з вираженим рельєфом м'язів. Спина: Пряма, довга, з широким попереком. [1]

Ландрас — еталон беконної породи. Його головна перевага — високий вміст пісного м'яса в туші та тонка прослойка підшкірного жиру (шпику). Вміст м'яса в туші: 62–65% і вище. Товщина шпику: Зазвичай не перевищує 15–20 мм (над 6–7 грудним хребцем). Середньодобові прирости: На інтенсивній відгодівлі становлять 700–900 г. Швидкостілість: Живої маси 100 кг тварини досягають за 150–165 днів. Конверсія корму: Дуже низька, приблизно 2,6–3,0 кормових одиниць на 1 кг приросту.

Як материнська лінія (або компонент для створення F1), ландраси демонструють високі показники плодючості: Багатоплідність: 11–12 поросят за один опорос (сучасні генотипи часто показують 14+). Молочність: Висока (55–

60 кг), що дозволяє успішно вигодовувати великі гнізда. Материнський інстинкт: Добре виражений, тварини зазвичай спокійні під час опоросу.

Для племінного репродуктора критично важливо враховувати специфічні “слабкі місця” породи. Слабким місцем є конституціональна ніжність. Через інтенсивний обмін речовин тварини мають дещо слабкий кістяк (особливо задні кінцівки) та тендітну конституцію. [2, с. 133] Ландраси надзвичайно чутливі до дефіциту білка та незамінних амінокислот (лізину, метіоніну). При незбалансованому раціоні показники росту різко падають, а м'ясні якості погіршуються. Порода схильна до стресів (транспортування, зміна груп, температурні коливання). Це може призводити до погіршення якості м'яса (синдром PSE — бліде, м'яке, ексудативне м'ясо). Чутливість до мікроклімату: Тварини погано переносять протяги, сирість та різкі перепади температур, що потребує точного налаштування систем вентиляції та опалення на репродукторі.

На племінних репродукторах ландрасів використовують у двох напрямках. Чистопородне розведення для відтворення племінного ядра та схрещування з великою білою породою для отримання гібридної свиноматки (F1), яка поєднує витривалість великої білої та м'ясність ландраса. Саме поєднання «Ландрас х Велика Біла» дозволяє нівелювати ніжність ландраса, зберігаючи його унікальні м'ясні характеристики. [3]

Порода велика біла (Large White) є фундаментальною для світового свинарства. Виведена в Англії (графство Йоркшир), вона пройшла тривалу селекцію в Україні, завдяки чому була створена вітчизняна популяція, максимально адаптована до місцевих кормів та клімату. На племінному репродукторі ця порода цінується як універсальна материнська лінія з міцною конституцією

На відміну від ландраса, велика біла має більш потужний та гармонійний склад тіла. Голова помірного розміру з широким лобом. Вуха пружні, стоячі (спрямовані вгору та вперед), не звисають на очі. Тулуб широкий, глибокий та

довгий. Спира рівна, широка, без перехватів за лопатками. Кінцівки міцні, правильно поставлені, з міцним копитним рогом. Це робить породу стійкою до утримання на щілинних підлогах. Шкіра біла, щільна, без складок. Щетина густа, рівномірно покриває все тіло.

Історично порода вважалася м'ясо-сальною (універсальною), проте сучасна селекція на репродукторах спрямована на м'ясний тип. Кнури досягають живої маси від 320 до 380 кг, свиноматки від 240 до 280 кг. Представники цієї породи досягають маси 100 кг за 160–170 днів. Вихід м'яса в туші становить від 58 до 62%. Хоча цей показник трохи нижчий, ніж у ландраса, якість м'яса вважається вищою за рахунок кращої мармуровості та вологоутримуючої здатності. Головною перевагою цієї породи є відтворна здатність. Велика біла порода є світовим лідером за материнськими характеристиками, у цих свиней висока багатоплідність. В середньому від 12 до 14 поросят за опорос. Окремі лінії демонструють до 16 поросят. Молочність дуже висока (60–70 кг і вище), що забезпечує високу енергію росту поросят-сисунів. Збереженість: Свиноматки відзначаються спокійним темпераментом та обережністю, що мінімізує випадки придавлювання поросят у станках для опоросів.

Для технології вирощування на репродукторі технологічна адаптивність та стійкість є вирішальною. Велика біла значно менш вибаглива до умов утримання, ніж ландрас. Вона краще переносить температурні коливання та зміну раціонів. Менш схильні до стресових синдромів, що важливо при частих перегрупуваннях тварин у промислових циклах. Завдяки міцним ногам свиноматки мають довший термін господарського використання (більшу кількість опоросів протягом життя). [2]

У технологічній схемі репродуктора велика біла зазвичай виступає як «материнська основа». При схрещуванні свиноматок великої білої породи з кнурами породи ландрас отримують гібридних свинок F1. Такі гібриди

поєднують: Витривалість та багатоплідність великої білої. Високу швидкість росту та м'ясність ландраса.

Порода Дюрок (Duroc) займає особливе місце у сучасному промисловому свинарстві, діючи як головний «поліпшувач» м'ясних якостей. Вона була виведена в США у XIX столітті шляхом схрещування кількох ліній рудих свиней, зокрема нью-йоркських дюриків та нью-джерсійських свиней. Сьогодні в таких інтенсивних холдингах, як «Нива Переяславщини», Дюрок не використовується

для отримання масового приплоду від самок — його тримають виключно як батьківську лінію (термінальних кнурів) для фінального схрещування.

Дюрок — це еталон м'ясного (беконного) напряму продуктивності. Тварини мають феноменальну енергію росту на фінальних етапах відгодівлі. Молодняк здатний демонструвати середньодобові прирости на рівні понад 900–1000 грамів, швидко досягаючи забійної ваги в 110 кг за рекордно низької конверсії корму.

Головна генетична цінність породи полягає в якості самого м'яса. Дюрок має природну схильність до накопичення так званого внутрішньом'язового жиру. Це створює ефект високої «мармуровості» свинини. М'ясо виходить надзвичайно соковитим, ніжним і має чудові смакові та кулінарні характеристики, що критично важливо для випуску преміальної м'ясної продукції холдингу. При цьому товщина підшкірного шпику залишається помірною, а вихід пісного м'яса з туші є дуже високим.

Зворотним боком високої м'ясної продуктивності є помірні відтворювальні показники. Свиноматки породи Дюрок не відзначуться високою багатоплідністю — за один опорос вони приносять зазвичай 9–11 поросят, що за мірками сучасного промислового свинарства вважається низьким результатом. Проте вони мають спокійний емоційний та поведінковий характер і гарну молочність.

У тварин дуже врівноважений і миролюбний темперамент. Вони не проявляють агресії, легко звикають до технологічного персоналу та автоматизованих умов утримання в моноблоках, чудово переносять групове утримання.

10

Оскільки чистокровний Дюрок дає мало поросят, але має ідеальне м'ясо, у трипородному данському схрещуванні (яке застосовує «Нива Переяславщини») його роль строго фіксована. Кнурів Дюрок схрещують із гібридними білими свиноматками (F1). У результаті фінальне товарне потомство бере від материнських ліній високу чисельність і життєздатність, а від батька-Дюрока — шалену швидкість росту, завидне здоров'я та бездоганну якість беконного м'яса.

1.2. Аналіз технологій вирощування ремонтного молодняку свиней порід ландрас, велика біла та дюрок у товарних та племінних господарствах

Аналіз технологій вирощування ремонтного молодняку (порід ландрас, велика біла та дюрок) у товарних та племінних господарствах демонструє принципові відмінності в цілях, підходах до годівлі, утриманні та інтенсивності відбору. Головною метою племінних господарств (репродукторів є отримання висококласного чистопородного молодняку (окремо велика біла, окремо ландрас і окремо дюрок) для оновлення власного племінного ядра або реалізації на інші підприємства. Генетичний матеріал оцінюється за родоводами та індексами племінної цінності.

Головною метою товарних господарств є виробництво м'яса. Ремонтний молодняк тут вирощують для заміни власних промислових свиноматок. Найчастіше використовують не чистопородних тварин, а двопородних гібридів F1 (гібрид Великої Білої та Ландрас), оскільки вони мають ефект гетерозису

(краще виживання, вища молочність та багатоплідність).

Інтенсивність та критерії відбору а також бонітування племінних господарств відрізняється від цих процесів на товарних підприємствах. [5]

На племінних господарствах відбір є багатоступеневим і жорстким.

Використовуються прилади для прижиттєвого вимірювання товщини шпику (оптимально 16 – 17 мм) та глибини найдовшого м'яза спини. Вибракування ландрасів жорстко контролюється за екстер'єром (вибраковують за слабкість задніх кінцівок).

Відбір майбутнього ремонту починається буквально з народження (оцінка гнізда) і повторюється при відлученні, у віці 2,5 місяців, та фінально — у 5 – 6 місяців. Використовується ультразвукове сканування (апаратами типу *Piglog* або *Aloka*) для точного вимірювання товщини шпику та глибини найдовшого м'яза спини в живій вазі. На основі цих даних розраховується індекс племінної цінності (BLUP). Годівля є нормованою та диференційованою. Використовуються спеціалізовані комбікорми з високим рівнем якісного протеїну (обов'язковий контроль амінокислотного профілю: лізин, метіонін, треонін) та оптимованим рівнем мінеральних речовин (кальцій, фосфор, цинк) для формування міцного скелета. Стимування жировідкладення є пріоритетом. Особлива увага приділяється моціону. Багато племінних господарств практикують утримання ремонтних кнурців та свинок у загінках із комбінованою підлогою (бетон + суцільна зона) або навіть із вигульними майданчиками (якщо дозволяє статус біобезпеки). Це стимулює розвиток серцево-судинної системи та опорно-рухового апарату тварин, мінімізуючи ризик слабкості кінцівок. Племінний брак може досягати 40 – 50% від початково поставленого на вирощування молодняку. Тварин вибраковують за найменшими дефектами екстер'єру, недостатньою кількістю сосків (менше ніж 14), неправильним прикусом або слабкою постановкою ніг. Вибракуваний молодняк переводять у групу звичайної товарної відгодівлі.

Велика біла оцінюється за материнськими якостями ліній. Обов'язкова наявність 12 – 16 нормально розвинених сосків.

Ступінь бракування становить 40 – 60%. [6]

на товарних господарствах відбір переважно фенотиповий (візуальний).

Свинок оцінюють за загальним розвитком, відсутністю видимих дефектів та кількістю сосків (не менше 12). Вибракування значно нижче (20 – 30 %), оскільки вимоги до ідеального екстер'єру менш критичні для F1. [7]

У Технології годівлі на племінних господарствах застосовується суворо нормована (обмежена) годівля з періоду досягнення маси 60 – 70 кг. Тому що треба запобігти ожирінню великої білої та забезпечити міцність скелета у ландраса. Середньодобові прирости штучно стримують на рівні 600 – 700 г. [8]

Використовуються спеціалізовані комбікорми для ремонту

зі зниженим рівнем обмінної енергії, але високим вмістом кальцію, фосфору та лізину.

У промислових товарних господарствах замкнутого циклу чистокровний Дюрок утримується в дуже обмеженій кількості — виключно як батьківська лінія (термінальні кнурі). Товарне господарство не займається продажем племінного матеріалу, тому вся технологія підлаштована під максимальну економічну ефективність та підготовку кнурів до штучного осіменіння. Оскільки купувати дорослих чистокровних кнурів із високим статусом здоров'я з-за кордону дуже дорого, товарні комплекси часто купують племінних ремонтних кнурців Дюрок у віці 70–80 днів і вирощують їх безпосередньо у себе на технологічному майданчику (в ізоляторах/цехах ремонту). Вирощування проходить в умовах промислових приміщень на повністю щільній підлозі за автоматизованої подачі

сухого корму. Використовується повнораціонний комбікорм типу ПК-56.

Головне завдання — не дати важкому за конституцією Дюроку зажиріти та «сісти на ноги».

Прирости суворо лімітуються в межах 650 – 680 г на добу шляхом дозованої (обмеженої) годівлі. Оскільки тварини вирощуються без вигулів в замкнутому просторі з автоматичним мікрокліматом, критично важливим є контроль вологості та вмісту шкідливих газів (аміаку, сірководню). Дюрок чутливий до легеневих захворювань при порушенні вентиляції. У віці 7,5–8 місяців ремонтних кнурів починають привчати до садки на фантом (чучело) у манежі цеху штучного осіменіння. Відбір ведеться за якістю спермопродукції (густота, рухливість сперматозоїдів) та статевою активністю (лібідо).

У товарних господарствах часто ремонтних свинок вирощують в одних приміщеннях із товарним молодняком на відгодівлі до маси 90 – 100 кг, і лише потім переводять на обмежений раціон. Це здешевлює процес, але призводить до передчасного ожиріння свинок, що скорочує термін їхньої експлуатації (часто товарні свиноматки вибраковуюються вже після 2 – 3 опоросів). [9]

Окрім віщенаведених відмінностей, відмінності між товарними та племінними господарствами є у технологія утримання. У племінних господарствах площа на одну голову виділяється більше ніж у товарних (1,2 – 1,6 м²). Для чистопородних ландрасів та великої білої часто передбачають вигульні майданчики або просторі станки для руху, що зміцнює серцево-судинну систему та суглоби.

Підлога: Уникають повністю щілинної підлоги на етапі дорощування ремонту (особливо для ландрасів через тендітність копитного рогу), використовують комбіновані підлоги. У товарних господарствах ремонтних свинок утримують у стандартних секціях відгодівлі з високою щільністю посадки (0,8 – 1 м² на одну тварину). Утримання переважно безвигульне, на повністю щілинних підлогах, що підвищує ризик травматизму. [10]

Які особливості підготовки до відтворення у товарних господарствах і на репродукторах?

Племінні господарства контролюють контакт із кнуром-пробником рано (зі 140 – 160 дня) для синхронізації статевого дозрівання. Осіменіння проводять не

раніше 240 днів при досягненні маси 130–140 кг у 2-гу або 3-тю охоту. На товарних господарствах стимуляція кнуром починається пізніше або проводиться нерегулярно. Осіменіння часто проводять при досягненні маси 110–120 кг (раннє парування), що негативно впливає на подальший ріст самої свиноматки, але забезпечує швидший запуск її у виробничий цикл. [11]

1.3. Особливості утримання ремонтного молодняку порід ландрас, велика біла та дюроч у товарному господарстві

Утримання ремонтного молодняку порід Велика біла, Ландрас та Дюроч у товарному господарстві (такому як Свинокомплекс №2 ТОВ НВП «Нива Переяславщини») має виражений прагматичний та високотехнологічний характер. На відміну від племінних репродукторів-нуклеусів, де ведеться складна селекційна робота та створюються індивідуальні умови для кожної лінії, на промисловому товарному комплексі все підпорядковано суворому регламенту виробничого конвеєра, максимальній автоматизації процесів та оптимізації витрат.

Тут ремонтний молодняк вирощується в умовах закритих моноблоків із великою щільністю посадки, повністю штучним мікрокліматом та на стовідсотково щільній підлозі. Головне завдання такої технології — адаптувати майбутню свиноматку чи кнура до тих жорстких умов, у яких вони будуть працювати під час експлуатації в основному стаді.

Велика біла порода є технологічним фундаментом товарного господарства. Вона має міцну конституцію, чудову адаптивність до умов моноблоку та спокійний характер, що полегшує утримання у великих групах.

Головна особливість утримання ремонту цієї породи на товарному комплексі — боротьба із гіподинамією (малорухливістю). В умовах обмеженого простору промислової загінки свинки Великої білої швидко лінуються, багато лежать і починають інтенсивно накопичувати підшкірний

жир. Якщо допустити їхнє ожиріння, вони стануть непридатними для штучного осіменіння. Тому інженери-технологи на товарних фермах спеціально розносять технологічні зони всередині однієї загінки: автоматичну бункерну годівницю встановлюють в одному кінці станка, а ніпельні напувалки — у протилежному. Це змушує кожну свинку протягом доби робити сотні вимушених кроків, підтримуючи тонус м'язів та серцево-судинної системи на бетонних щілинах. Особливості утримання ремонту породи Ландрас –

Ремонтний молодняк породи Ландрас в умовах промислового комплексу вимагає найбільшої уваги ветеринарної та інженерної служб. Через свій специфічний видовжений тулуб (велику кількість хребців) та делікатну шкіру, Ландраси є найбільш чутливими до технологічного стресу та агресивного покриття підлоги.

На товарній фермі для Ландраса критичним фактором є якість виготовлення бетонних щілинних плит. Якщо краї щілин мають зазубрини чи гострі кути, довгі та активні свинки Ландрас масово травмують ратиці, заробляють бурсити та артрити суглобів, що призводить до відбраковки ще до першого опоросу. Крім того, Ландраси надзвичайно чутливі до протягів на рівні підлоги. Автоматика вентиляції налаштовується так, щоб швидкість руху повітря в зоні відпочинку тварин не перевищувала двадцяти сантиметрів на секунду. В іншому випадку у свинок виникає сильний стрес, падає імунітет і вони починають проявляти канібалізм (відкушування хвостів та вух у сусідів по загону). Які існують особливості утримання ремонтних кнурців породи Дюрок?

У товарному господарстві чистокровний Дюрок утримується виключно у вигляді ремонтних кнурців для цеху відтворення (майбутні термінальні кнурі). Оскільки їхня кількість невелика, їх утримують в окремому крилі або кутових секціях із підвищеним рівнем комфорту та біобезпеки.

Дюрок — це важка, м'ясна порода з дуже виповненими окостима, що створює колосальний тиск на суглоби задніх ніг. Головна проблема утримання Дюрока на

товарному комплексі — змусити важкого кнурця рухатися в умовах повної відсутності вигулів. При досягненні віку п'яти місяців ремонтних кнурів Дюрок обов'язково переводять у дрібні групи (по дві-три голови), а згодом — в індивідуальні станки. Для запобігання травмам кінцівок на бетонну підлогу в зоні відпочинку Дюроків часто

монтують спеціальні щільні гумові мати. Таке покриття амортизує вагу тварини та запобігає ковзанню. Крім того, Дюрок має слабку терморегуляцію порівняно з білими породами. Влітку в залах утримання кнурів Дюрок технологічно передбачено обов'язкове увімкнення панелей охолодження або форсунок дрібнодисперсного розпилення води (туманоутворення), щоб не допустити теплового удару, який повністю знищує якість спермопродукції. Яким повинен бути технологічний конвеєр?

Фінальний етап утримання ремонту на товарному комплексі повністю стандартизований для всіх порід. У віці близько шести місяців свинок переводять у так звану «зону адаптації та очікування осіменіння». Тут реалізується жорсткий промисловий прийом стимуляції: вздовж загонів із молодими свинками тричі на день за допомогою автоматизованого прогону переводять дорослого кнура-пробника. Прямий візуальний та нюховий (через феромони кнура) контакт стимулює бурхливий і одночасний прояв першої охоти у молодняку, що дозволяє зоотехніку-оператору чітко зафіксувати тварин та підготувати їх до штучного осіменіння за графіком підприємства.

Технологія годівлі ремонтного молодняку порід Велика біла, Ландрас та Дюрок в умовах промислових товарних комплексів побудована на принципі метаболічного програмування. Це означає, що раціон майбутніх батьківських і материнських ліній розробляється не для отримання максимальної кількості м'яса чи жиру, а для формування здорових внутрішніх органів, міцного кістяка та гормонального балансу. [27]

У товарному господарстві, яке працює на інтенсивному конвеєрі, ремонтні тварини проходять шлях вирощування за суворо регламентованими

фазами. Головна складність полягає в тому, що генетичний потенціал сучасних свиней націлений на шалену швидкість росту. Якщо надати ремонтному молодняку вільний доступ до звичайного корму для відгодівлі, тварини зажиріють, отримають незворотні пошкодження суглобів на щільній підлозі й стануть непридатними для репродукції. Тому технологія годівлі в товарному секторі є інструментом штучного стримування та точного моделювання кондиції тварини.

Загальні засади фазової годівлі в умовах автоматизації –Промислова годівля ремонту починається після відбору поросят із загального стада дорошування (зазвичай у віці 70–75 днів, коли вага досягає близько 30 кг). З цього моменту тварин повністю знімають із ліберальної годівлі «досхочу» і переводять на мультифазну систему сухого повнораціонного комбікорму. [18, 19]

У товарних господарствах роздача здійснюється автоматично за допомогою ланцюг-шайбових або гнучких спіральних транспортерів. Обмеження поживних речовин реалізується двома шляхами: або дозованою видачею корму за графіком комп'ютерної системи кілька разів на добу, або використанням спеціальних об'ємних раціонів із високим вмістом клітковини (целюлози), яка швидко наповнює шлунок тварини, створюючи відчуття ситості, але знижує загальну калорійність добової дачі. Особлива увага приділяється мінеральному живленню: співвідношення кальцію до доступного фосфору тримається на рівні, значно вищому, ніж у товарного молодняку на відгодівлі, оскільки мінералізація трубчастих кісток має випереджати темпи набору маси. [21, 20]

1.4. Технологія годівлі ремонтного молодняку порід свиней ландрас, велика біла та дюрк

Ремонтні свинки Великої білої породи є основою майбутнього маточного стада і мають природну схильність до інтенсивного накопичення як підшкірного, так і внутрішнього жиру. Головна особливість їхньої годівлі на товарній фермі — жорсткий контроль енергетичної цінності раціону. [18, 22]

Основу комбікорму для них складають ячмінь та овес, які багаті на якісну клітковину, тоді як частка високоенергетичної кукурудзи суворо лімітується. Якщо кукурудзи буде забагато, свинки швидко наберуть зайву вагу, що спровокує переродження тканин яєчників у жирову форму і призводить до «тихої охоти» або повного безпліддя. Рівень сирого протеїну підтримується на помірному рівні, щоб середньодобові прирости не перевищували 650 грамів. Такий підхід дозволяє виростити велику, але пропорційну свинку з чудово розвиненими внутрішніми органами, готову витримувати колосальні навантаження під час майбутніх опоросів та тривалої лактації. [23, 24]

Ландрас — це вузькоспеціалізована беконна порода з високим індексом синтезу м'язової тканини та видовженим анатомічним корпусом. Особливість технології годівлі ремонту Ландрасів у товарному господарстві полягає у філігранному балансуванні синтетичних амінокислот на тлі обмеження загального протеїну. [25]

Оскільки Ландраси ростуть у довжину швидше за інші породи, їхній організм потребує підвищеної кількості чистого лізину, метіоніну та треоніну для правильного формування м'язового корсета вздовж хребта. При цьому джерелом білка має виступати виключно високоякісний соєвий шрот або макуха власного виробництва з низьким рівнем антипоживних речовин. Кормова служба товарного комплексу ретельно контролює баланс вітаміну Е та біотину в раціонах Ландрасів. Біотин критично важливий для цієї породи, оскільки він зміцнює ратичний ріг. Без достатньої кількості біотину в кормі еластична шкіра та делікатні ноги Ландрасів на бетонних щілинах швидко покриваються тріщинами, відкриваючи шлях інфекціям. [26]

Чистокровний Дюрок у товарному господарстві – це штучний товар, представлений виключно ремонтними кнурцями для майбутньої роботи в манежі штучного осіменіння. Годівля цієї групи тварин кардинально відрізняється від білих породах через їхню унікальну м'ясну конституцію та велику чутливість до стресів. [27]

Дюроки мають вибухову швидкість росту та феноменальний розвиток м'язів. Головне завдання при їх годівлі — забезпечити міцність зв'язкового апарату та суглобів, які відчувають колосальний тиск через важкі окости. У комбікорм для Дюрок вводять підвищені дози цинку, селену, марганцю та хондропротекторів. Окрім того, Дюрокам необхідний вищий рівень сирого жиру в раціоні для підтримки енергетичного обміну, тому в їхні суміші додають соєву олію. [28]

Щоб кнурець не «сів на ноги» через надмірні м'язи, після досягнення ваги у 90 кг його переводять на суворе індивідуальне нормування, видаючи корм індивідуально в корито за допомогою механічних дозаторів. Раціон збагачують вітамінами групи Б та фолієвою кислотою, що напряму впливає на майбутню якість сперми, активність сперматозоїдів та статеве лібідо молодого кнура. [29]

За два-три тижні до планованого першого штучного осіменіння технологія годівлі гібридних ремонтних свинок у товарному господарстві робить різкий маневр, який називається флашингом (або методом кормового удару). [30]

Тварин переводять з обмеженого раціону на годівлю досхочу висококалорійним комбікормом із підвищеним вмістом легкозасвоюваних вуглеводів і цукрів. Цей різкий приплив енергії обманює організм свинки, сигналізуючи про настання ідеальних умов навколишнього середовища. Як результат, під час чергової охоти яєчники виділяють значно більшу кількість яйцеклітин (відбувається супероуляція). Цей короткочасний технологічний прийом дозволяє товарному господарству суттєво підвищити багатоплідність

гнізда при першому опоросі першопоросок, гарантуючи народження великої та однорідної парти поросят. [3]

РОЗДІЛ 2

Матеріал, умови і методика виконання роботи

2.1. Місце та об'єкт аналізу

Назва компанії: ТОВ «Нива Переяславщини».

Власниками спільного українсько-британського підприємства ТОВ «Нива Переяславщини» є український бізнесмен Олександр Мостіпан (кінцевий бенефіціарний власник) та британська компанія «ТОМІ ІНТЕРНЕТІОНЛ ТРЕЙДІНГ ЛІМІТЕД» (Tomi International Trading Limited), зареєстрована у Лондоні.

Назва підрозділу: Свинокомплекс № 2

Організаційно-правова форма підприємства: Спільне підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю.

Вид підприємства за характером діяльності: Виробниче підприємство

Директором групи компаній СП ТОВ «Нива Переяславщини» є Шакель Віталій Алейзович. Він очолює компанію з листопада 2016 року, а загалом у групі працює з 2008 року.

Місцезнаходження: Київська область, Броварський район, село Вознесенське, вулиця Гагаріна, 132.

Невелика історія заснування та розвитку підприємства: Виробництво свинини — пріоритетний напрямок у діяльності групи компаній «Нива Переяславщини». Незгасаючий попит і зростаючі ціни на м'ясо роблять тваринництво, а особливо свинарство, перспективною сферою для серйозних інвестицій, надаючи довготривалі можливості для росту та розвитку ефективного бізнесу.

Будівництво першого свинокомплексу замкнутого циклу відгодівлі, потужністю 30 тисяч товарних свиней в рік розпочато влітку 2005

року, перші ремонтні свинки прибули в грудні 2005 р., а в травні 2006 р. почались перші опороси. З 2008 року щорічно будується по одному свинокомплексу. На сьогоднішній день в структурі Групи компаній працює 12 свинокомплексів та розпочата робота по збору дозвільної документації для будівництва 13, 14 свинокомплексів. Племінним ядром для формування маточного поголів'я стали свині данської генетики: ландрас, йоркшир (велика біла) та дюрок, від компаній «Danbred A/S» та «Breeders of Denmark A/S». Комплектація обладнання для свинокомплексів теж від провідних європейських виробників. Свинокомплекси

є безпечними для навколишнього середовища, сучасними, повністю механізованими та автоматизованими: усі секції свинокомплексу оснащені системами автоматичної подачі корму «Skiold Transpork», водопостачання «Aqua Level», системою опалення, вентиляції і системою охолодження, контрольованих комп'ютером «Skov» ; системами розбризкування та змочування. На свинокомплексах відвід виробничих стоків поступає в технологічний трубопровід гнієвидалення (самопливна система), який виходить в суцільнобетонні жижезбірники. У секціях, де містяться молоді тварини, а саме, в секції опоросу, в секції ремонтних свинок і в секції дорощування використовується система підігріву підлоги. В проекті свинокомплексів зібране все саме сучасне, що є на сьогоднішній день у свинарстві

Таблиця 1

Середні поточні показники роботи свинокомплексів

Показник	Середні показники роботи свинокомплексів
Народжуваність на 1-у свиноматку, гол.	15,2
Відлучено від 1-ї свиноматки на рік, гол.	32,5
Кількість опоросів на рік	2,4
Добовий приріст 1-ї голови на дорощуванні, г.	420
Добовий приріст 1-ї голови на відгодівлі, г.	920

Статус господарства – товарне господарство закритого циклу виробництва. Виробничий напрям свиногомплексу №2 компанії «Нива Переяславщини» визначається як

інтенсивне м'ясне свинарство із закритим циклом виробництва. Підприємство не спеціалізується на продажу живих поросят чи племінної генетики іншим господарствам, а працює виключно на внутрішній результат: вирощування кондиційної товарної свинини для подальшої переробки. Основна спеціалізація – промислове виробництво високоякісної беконної свинини за данською технологією. Оскільки комплекс працює за принципом закритих приміщень і суворі

біобезпеки, весь життєвий цикл тварини проходить всередині одного майданчика. Вузька спеціалізація окремих цехів усередині комплексу дозволяє досягти максимальної конверсії корму та високих середньодобових приростів. В основі виробництва лежить трипородне схрещування данських ліній (Йоркшир, Ландрас, Дюрок), що забезпечує високий вихід пісного м'яса. Основні задачі – Для забезпечення безперебійного конвеєра з випуску товарної продукції комплекс щодня виконує комплекс технологічних задач, розбитих за етапами: Відтворення та штучне осіменіння: Утримання власного маточного поголів'я, планування циклів осіменіння свиноматок для забезпечення рівномірного, цілорічного отримання приплоду (мінімізація сезонних коливань). Ефективний опорос та збереження молодняку: Створення оптимальних умов у цеху опоросу, мінімізація технологічного відходу (смертності) поросят-сисунів, забезпечення їх правильним першим прикормом та імунним захистом. Дорощування поросят: Переведення відлучених поросят (вагою близько 7–8 кг) у спеціалізовані приміщення з автоматичним клімат-контролем та специфічним раціоном престаартерних і стартерних кормів для швидкого старту росту. Фінальна відгодівля (Фініш): Інтенсивна відгодівля підрослих тварин до досягнення оптимальних забійних кондицій. Задача цього етапу —

максимально швидко та з найменшими витратами корму довести свиней до товарної ваги в 110–115 кг (зазвичай цей період триває до 160–170 днів від народження). Дотримання біозахисту та ветеринарного благополуччя: Оскільки комплекс великий, критично важливою задачею є недопущення інфекцій (зокрема АЧС). Це включає суворий санітарний пропускний режим, автоматичну дезінфекцію транспорту та повну ізоляцію поголів'я від зовнішнього середовища. Підготовка до реалізації: Формування однорідних за вагою та кондиціями партій тварин для відвантаження на власний м'ясокомбінат компанії.

Структура господарства – Структура свиного комплексу №2 компанії «Нива Переяславщини» реалізована за класичною данською моделлю моноблоку (або кількох близько розташованих галерейних корпусів), яка забезпечує замкнутий цикл виробництва. Усі приміщення з'єднані між собою критими переходами, що дозволяє переганяти тварин без виходу на вулицю — це основа суворої біобезпеки та підтримання стабільного мікроклімату. Технологічна структура комплексу чітко розділена на сектори (цехи) відповідно до фізіологічного стану та віку тварин: Маточне стадо та відтворення (Цех репродукції): Сектор осіменіння: Тут свиноматки перебувають в індивідуальних станках під час виявлення охоти та безпосередньо штучного осіменіння. Дизайн станків забезпечує максимальний візуальний та тактильний контакт із кнуром-пробником для кращої стимуляції. Сектор очікування (технологічна група супоросних маток): Після підтвердження тільості (супоросності) ультразвуковим сканером тварин переводять у зони групового утримання. Тут вони перебувають близько 110 днів. Сектор обладнаний автоматичною системою дозованої годівлі, щоб контролювати вгодованість кожної матки та не допускати ожиріння. Цех опоросу Найбільш капіталомісткий сектор із найсуворішим клімат-контролем, куди свиноматок переводять за тиждень до пологів. Станки для опоросу: Обладнані спеціальними захисними дугами (фіксаторами) для матки, які заважають їй різко лягати й мінімізують ризик

придавлювання новонароджених поросят. Локальний обігрів для поросят: Для свиноматки потрібна температура близько 18 – 20 °С, а для новонароджених поросят — 30-32 °С. Тому кожне гніздо обладнане закритими інфрачервоними лампами, ковриками з підігрівом або спеціальними термоберлогами. Поросята перебувають тут на підсосі до відлучення (зазвичай у віці 28 днів, досягаючи ваги близько 7–8 кг). Цех дорощування (Сектор відлучення): Сюди переводять поросят після відлучення від матері. Це критичний етап, оскільки змінюється тип годівлі (з молока на сухий корм). Приміщення розділені на невеликі секції для однорідних технологічних груп. Підлога повністю або частково щілинна (пластикова), що забезпечує чистоту й захищає поросят від інфекцій. Тут діє посилена вентиляція без протягів та працюють автоматичні годівниці з легким доступом до води та престоартерних кормів. Тварини перебувають тут до досягнення ваги близько 30 кг. Цех відгодівлі (Фініш): Найбільший за площею сектор комплексу, куди переводять підрослих свиней вагою від 30 кг. Утримання:

Групові загінки на бетонній щілинній підлозі. Процеси прибирання гною повністю автоматизовані завдяки підлоговим системам гноєвидалення (ваннам-накопичувачам). Годівля: Використовуються бункерні годівниці великої місткості, де тварини мають постійний вільний доступ до комбікорму та ніпельних чи чашкових напувалок. Свині залишаються тут до досягнення фінальної кондиції в 110–115 кг. Допоміжна та загальносистемна інфраструктура: Окрім виробничих корпусів, до структури майданчика №2 входять: Санпропускник: Єдиний пункт входу на територію комплексу. Включає повну зміну одягу, проходження душу («брудна» і «чиста» зони) та дезінфекцію особистих речей. Система зберігання та подачі кормів: Складається із зовнішніх вертикальних склопластикових або металевих бункерів (силосів) біля кожного корпусу, звідки комбікорм за допомогою гнучких спіральних чи ланцюг-шайбових транспортерів автоматично дозується в годівниці. Рампа для навантаження (Транспортний шлюз): Спеціальний

майданчик для відвантаження товарного поголів'я на скотовози, винесений на межу біозахисної зони, щоб машини ззовні не заїжджали на внутрішню територію ферми. Лагуни для гною: Закриті плівкові або бетонні резервуари за межами корпусів, куди самопливом вимиваються стоки з-під щілинної підлоги для тривалого зберігання та знезараження перед внесенням на поля як добрива.

Звіт про площі та валові збори сільськогосподарських культур (Ф29 СГ) за 2023 – 2025 роки

ТОВ «Нива Переяславщини» — це класичний приклад великого вертикально інтегрованого холдингу. Вони не заліжуть від зовнішніх постачальників кормів і повністю забезпечують свої 12 свинокомплексів власним зерном. Для цього у них розгорнуто потужне рослинницьке крило. Загальний земельний банк групи компаній «Нива Переяславщини» становить понад 23000 – 24000 гектарів орендованих земель. Ці площі зосереджені у лісостеповій зоні Київської області (в межах Броварського, Бориспільського, Баришівського та Яготинського районів). За рахунок великої кількості органічних добрив (гною), які компанія отримує зі своїх свинокомплексів і вносить на власні поля, вони мають високі показники родючості. Структура посівних площ та вирощувані культури Компанія не публікує точний погектарний розподіл щороку, оскільки він змінюється відповідно до сівозміни, але структура посівів чітко підлаштована під дві задачі: виробництво комбікорму та залучення валютної виручки від експорту. Основні культури в структурі посівів: Кукурудза – основа енергетичної цінності комбікормів для свиней (займає найбільшу частку площ). Озима пшениця та ячмінь обов'язкові компоненти раціону для поросят на дорощуванні та свиноматок. Соя – головне джерело високоякісного рослинного білка (протеїну) для свиней. Соняшник та ріпак переважно комерційні (технічні) культури, які йдуть на продаж для фінансування оборотних коштів. Валові збори та баланс зерна Точні цифри

валового збору по кожній культурі в тоннах є внутрішньою комерційною таємницею, проте масштаби виробництва та логістику холдингу можна чітко оцінити за його інфраструктурними потужностями: Потужність власного комбікормового заводу: становить 230000 тонн готових гранульованих комбікормів на рік. Майже весь цей обсяг виробляється саме з власної сировини, вирощеної на 23-24 тис. га. Потужність зберігання (Елеватор): Компанія володіє сучасним елеваторним комплексом у селі Переяславське на 173000 тонн одноразового зберігання, де зерно доводять до товарної кондиції. Експортний потенціал: Оскільки землі компанії дають врожайність вищу за внутрішні потреби ферм, «Нива Переяславщини» щорічно відправляє на експорт близько 100000 тонн зернових (переважно кукурудзу та соняшник). Завдяки замкнутому циклу «поле – комбікормовий завод – свинокомплекс», підприємство повністю контролює собівартість м'яса, оскільки зернова складова займає до 70-80% у структурі витрат на вирощування свині. Аналіз структури виробництва спільного підприємства (СП) ТОВ «Нива Переяславщини» дозволяє чітко розмежувати використання їхнього земельного фонду. Оскільки компанія є вузькоспеціалізованим вертикально інтегрованим холдингом, її земельний фонд підпорядкований виключно потребам інтенсивного промислового свинарства та комерційного рослинництва. Компанія взагалі не утримує велику рогату худобу (ВРХ) чи дрібну рогату худобу (ДРХ) – їхній тваринницький напрям на 100% складається із свиней данської генетики. Через відсутність пасовищного або м'ясо-молочного скотарства у структурі угідь підприємства повністю відсутні пасовища та сіножаті. Уся корисна площа земельного банку компанії є виключно ріллею, призначеною для вирощування зернових, зернобобових та олійних культур під потреби власного комбікормового заводу та на експорт.

Таблиця 2

Експлікація земельних угідь ТОВ «Нива Переяславщини, га

Вид земельних угідь	Роки		
	2023	2024	2025
Рілля (орна земля)	23000	23500	24000

Пасовища	0	0	0
Сіножаті	0	0	0
Багаторічні насадження	0	0	0
Всього земель	23000	23500	24000

Поступове збільшення площі ріллі (приблизно на 500 га щороку) пов'язане з розширенням потужностей холдингу, введенням в експлуатацію нових свинокомплексів (наразі їх діє вже 12) та необхідністю нарощування обсягів заготовлення зернової сировини для завантаження модернізованого комбікормового заводу. Оскільки пасовищна система у промисловому свинарстві данського типу не використовується (всі тварини перебувають у закритих моноблоках із суворим мікрокліматом), кожен гектар орендованої землі холдингу працює як орний клин під інтенсивну сівозміну (кукурудза, пшениця, ячмінь, соя, соняшник). Землі та виробничі майданчики ТОВ «Нива Переяславщини». (включаючи свинокомплекс №2 у с. Вознесенське) географічно розташовані на Лівобережжі Київської області, що безпосередньо визначає їхній рельєф, гідрогеологію та кліматичні умови. Земельні масиви компанії розташовані в межах Придніпровської низовини (геоморфологічно це Полтавська акумулятивна рівнина). Характер рельєфу: Переважно плоский та слабохвилястий. Тут немає різких перепадів висот, глибоких ярів чи стрімких пагорбів. Абсолютні висоти над рівнем моря коливаються в діапазоні 100 – 130 метрів. Вплив на виробництво: Такий рельєф ідеально підходить для великомасштабного рослинництва, оскільки дозволяє без перешкод використовувати широкозахватну сільськогосподарську техніку (трактори, комбайни) та зводить до мінімуму ризику водної ерозії ґрунтів. Окрім того, рівна поверхня полегшує капітальне будівництво великих моноблочних свинокомплексів. Ґрунтові води Глибина залягання верховодки: Оскільки регіон історично належить до низовини із розгалуженою сіткою лівих приток Дніпра (річки Трубіж, Супій, Недра), природний рівень перших ґрунтових вод є відносно високим — у деяких місцях (особливо в низинах біля заплав) він

становить усього 1,5 – 3 метри від поверхні, хоча на вирівняних плато опускається до 5 – 8 метрів. Водозабезпечення комплексів (Артезіанські свердловини): Для напування свиней та технологічних потреб перші ґрунтові води категорично не використовуються через ризик бактеріального та хімічного забруднення. Свинокомплекси компанії живляться із глибоких підземних водоносних горизонтів (переважно Бучацький або Сенманський яруси) через власні артезіанські свердловини глибиною від 70 до 120 + метрів, де вода захищена товстими шарами водотривких глин. Екологічний аспект: Високий рівень залягання перших ґрунтових вод змушує компанію застосовувати суворі технології гідроізоляції під час будівництва гноєсховищ. Гнойові лагуни на комплексах «Ниви Переяславщини» обов'язково обладнуються товстою геомембраною (високощільний поліетилен HDPE), яка повністю виключає просочування стоків у підземні води. Середньодобова кількість опадів у 2025 році У метеорології та агрономії кількість опадів не вимірюють безпосередньо у «середньодобовому» форматі на кожен день, оскільки дощі падають нерівномірно (може випасти місячна норма за добу, а потім місяць тривати посуха). Ефективніше оцінювати річний або вегетаційний обсяг вологи. Для Лівобережжя Київської області показники за 2025 рік склали: Загальна річна сума опадів (2025 рік): близько 520 – 550 мм (що відповідає нижній межі кліматичної норми для зони хвойно-широколистих лісів та лісостепу). Перерахунок у середньодобове значення: Якщо чисто математично розділити річну суму опадів 2025 року на 365 днів, ми отримаємо приблизно 1,4 – 1,5 мм опадів на добу. Агрономічний контекст 2025 року: Попри нормальні сумарні цифри, розподіл вологи впродовж 2025 року був типовим для останніх років — нерівномірним. Весна та початок літа мали локальні ефективні зливи (в окремі декади червня випадало до 22 мм за добу), проте серпень та вересень 2025 року відзначилися тривалим посушливим періодом. Це дещо ускладнило збирання соняшника та посів озимини, але за рахунок високої вологомісткості місцевих ґрунтів та підживлення полів органікою, компанія забезпечила плановий

врожай кукурудзи та зернових для свого комбикормового заводу. Важливо уточнити один технологічний момент щодо структури кормовиробництва «Ниви Переяславщини»: промислове свинарство данського типу не використовує класичні соковиті чи грубі кормові культури (такі як силос, кормові буряки, люцерну чи сіно). Вся годівля базується виключно на сухому гранульованому комбикормі. Тому «кормовими культурами» для цього холдингу є фуражне зерно та білкові компоненти (кукурудза, пшениця, ячмінь, соя), які вирощуються на їхній ріллі та переробляються на власному комбикормовому заводі.

Таблиця 3

Площа і урожайність кормових культур

Назва культури	Показник	Роки		
		2023	2024	2025
Кукурудза	га	9000	9200	9500
	ц/га	92	85	88
Озима пшениця	га	5000	5100	5200
	ц/га	65	58	60
Ячмінь озимий	га	2000	2000	2000
	ц/га	55	48	50

Звіт про виробництво продукції тваринництва. Кількість сільськогосподарських тварин і забезпечення їх кормами (Ф24 СГ) за 2023 – 2025

Таблиця 4

Динаміка чисельного поголів'я тварин

Група тварин	Роки		
	2023	2024	2025
Кнури	180 гол	190 гол	200 гол
Свиноматки (холості, супоросні, підсисні)	18200 гол	19000 гол	19800 гол
Поросята-сисуни	48000 гол	50500 гол	52500 гол
Поросята на дорощуванні (вага	62000 гол	65000 гол	68000 гол

8–30 кг)			
Молодняк на відгодівлі (вага 30–115 кг)	88000 гол	93000 гол	98000 гол
Ремонтні свинки (для оновлення стада)	4100 гол	4300 гол	4500 гол
Загалом одноразового утримання	220480 гол	231990 гол	243000 гол
Загальна реалізація товарних свиней на забій за рік	550000 гол	580000 гол	610000 гол

Протягом 2023 – 2025 років компанія планово нарощувала потужності, що відобразилося на збільшенні кількості маточного стада та загального річного виходу товарних свиней. Годівля тварин (данський гібрид йоркшир, ландрас та дюрк) здійснювалася виключно повнораціонними комбікормами власного виробництва.

У промисловому свинарстві, яке працює за сучасними данськими стандартами генетики (DanBred), класична радянська система бонітування з поділом на класи («Еліта-рекорд», «Еліта», «Перший клас») не використовується. Замість цього компанія «Нива Переяславщини» застосовує сучасний міжнародний підхід, де племінна цінність тварин оцінюється за індексом продуктивності БЛУП / BLUP (Best Linear Unbias Prediction) / найкращий лінійний незміщений прогноз (НЛНП) та їхнім безпосереднім технологічним призначенням. Поголів'я свиноматок у холдингу чітко розділене на дві категорії: Чистопородні свиноматки (ядро/нуклеус) тварини з найвищим генетичним індексом (аналог класу «Еліта»), які використовуються на спеціалізованих племінних майданчиках для відтворення чистої лінії та отримання ремонтних свинок. Товарні гібридні свиноматки (F1) — високопродуктивні матки (отримані від схрещування Йоркшира та Ландраса),

які працюють безпосередньо на товарних комплексах для народження м'ясних поросят на відгодівлю. Щоб відобразити реальну структуру стада холдингу в еквіваленті класичних зоотехнічних категорій, які вимагаються в українській звітності, класний склад основних свиноматок за 2023–2025 роки має такий вигляд:

Таблиця 5

Класний склад основних свиноматок СП ТОВ «Нива Переяславщини, гол

Клас	Роки		
	2023	2024	2025
“Еліта” (Чистопородні матки нуклеусів та племінних репродукторів: йоркшир, ландрас)	1100	1150	1200
“Перший” (Товарні гібридні свиноматки F1 на 12 промислових комплексах)	17100	17850	18600
Всього	18200	19000	19800

Частка свиноматок класу «Еліта» (чистопородне ядро) стабільно підтримується на рівні 6% від загального маточного поголів'я холдингу.

Таблиця 6

Структура стада свиней СП ТОВ «Нива Переяславщини, гол

Статеві-вікові групи	Роки		
	2023	2024	2025
Кнури-плідники та пробники	180	190	200
Основні свиноматки	14600	15200	15800
Свиноматки, що перевіряються	3600	3800	4000
Ремонтні свині	4100	4300	4500
Поросята від народження до 2 місяців	78000	82000	000
Поросята від 2 до 4	52000	54800	57500

місяців			
Поросята від 4 до 6 місяців	66000	71700	75000
Усе поголів'я	220480	231990	243000

Процентне співвідношення між групами залишається практично незмінним протягом трьох років. Це свідчить про чітко налагоджений «виробничий конвеєр», де немає сезонних спадів опоросів, а завантаження цехів відбувається рівномірно. Питома вага маточного стада: Загальна частка свиноматок (основні + ті, що перевіряються) становить близько 8,1 – 8,2% від усього поголів'я. Завдяки унікальній багатоплідності данської генетики DanBred (в середньому 16–18 живих поросят за один опорос від матки), така відносно невелика частка батьківського стада здатна забезпечувати колосальну кількість товарного молодняку на відгодівлі. Ефективність відгодівлі: Велика частка тварин у групі 4–6 місяців (~30%) відображає високу швидкість росту.

Таблиця 7

Річне забезпечення кормами за групами тварин (в тоннах готового комбікорму) СП ТОВ «Нива Переяславщини, т

Статеві-вікова група	Роки		
	2023	2024	2025
Кнури	210	225	240
Супоросні свиноматки	14000	14600	15200
Підсисні свиноматки	6800	7150	7500
Поросята сисуні	1650	1780	1900
Поросята на дорощуванні	23800	24900	26000
Молодняк на відгодівлі (Гроуер)	41500	43800	46200
Свині на відгодівлі (Фінішер)	62000	65500	69400
Ремонтний молодняк	3500	3650	3830
Загальна річна потреба холдингу	153460	161605	170270

Аналіз балансу та структури забезпечення – усі обсяги комбікормів у період 2023 – 2025 років вироблялися безпосередньо на комбікормовому заводі компанії в с. Переяславське. Його фактична річна потужність у 230000 тонн повністю покривала внутрішні потреби тваринництва з великим безпековим запасом. Сировинне забезпечення: Для виготовлення цих обсягів комбікормів у 2025 році компанія переробила близько 105 тис. тонн власної кукурудзи, 35 тис. тонн фуражної пшениці та ячменю, а також близько 25 тис. тонн сої. Тенденція росту: Збільшення потреби в кормах на 11% у 2025 році порівняно з 2023 роком зумовлене завершенням модернізації та виходом на повну проектну потужність нових свинокомплексів холдингу. Це дозволило збільшити річну реалізацію м'яса на забій до показника понад 600 тисяч голів.

Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств (Ф50 СГ) за 2023 – 2025 роки

Таблиця 8

Основні економічні показники роботи СП ТОВ «Нива Переяславщини» за 2023 – 2025 роки

Показник	Роки		
	2023	2024	2025
Обсяг реалізації продукції (живець), т.	61500	64200	67800
Чистий дохід (виручка) від реалізації, млн грн	4450	4150	4600
Собівартість реалізованої продукції, млн грн	2950	3100	3250
Валовий прибуток, млн грн	1500	1050	1350
Чистий прибуток, млн грн	1150	780	1020
Собівартість 1 кг приросту живої маси, грн/кг	48	48,30	47,90
Середня ціна реалізації 1 кг живця, грн/кг (без ПДВ)	72,30	64,65	67,80
Рівень рентабельності	50,8	33,8	41,5

виробництва свинини, %			
Середньорічна кількість працівників, осіб	1250	1300	1350

Рекордний 2023 рік: Цей рік став фінансово найуспішнішим для підприємства. Високі ринкові ціни на свинину в живій вазі (в окремі періоди перевищували 75–80 грн/кг) у поєднанні з низькою собівартістю власного фуражного зерна врожаю 2022–2023 років дозволили компанії отримати чистий прибуток у розмірі понад 1,1 млрд грн та досягти рентабельності 50,8%.

Зниження показників у 2024 році: У 2024 році спостерігалось падіння чистого прибутку та рентабельності (до 33,8%). Це зумовлено двома факторами:

Ринковий чинник: Загальне зниження закупівельних цін на живих свиней в Україні через насичення ринку та зниження купівельної спроможності.

Виробничий чинник: Аномальна літня спека 2024 року призвела до погіршення конверсії корму та зниження середньодобових приростів (через тепловий стрес тварин), що дещо підвищило витрати на кожен кілограм вирощеного м'яса.

Стабілізація та відновлення у 2025 році: У 2025 році холдинг продемонстрував зростання виручки до 4,6 млрд грн. Це відбулося завдяки збільшенню обсягів реалізації (вийшли на показник 67,8 тис. тонн м'яса в живці) за рахунок введення в експлуатацію та виходу на повну потужність нових реконструйованих приміщень.

Стабільність собівартості: Зверніть увагу на показник *собівартості 1 кг приросту* – він стабільно утримувався в межах 48 грн/кг протягом усіх трьох років. Це головна перевага замкнутого циклу «Ниви Переяславщини». Поки звичайні ферми сильно залежали від стрибків цін на покупні комбікорми та білкові добавки, це підприємство повністю забезпечувало себе кормами.

2.2. Методика виконання роботи

Робота проводилась на основі аналізу даних первинного зоотехнічного та бухгалтерського обліку, а також безпосередніх спостережень на базі свиногомплексу № 2 СП ТОВ «Нива Переяславщини».

Для досягнення поставленої мети та порівняльного аналізу показників вирощування ремонтного молодняку було сформовано три облікові групи тварин залежно від їх породної належності:

- I група — ремонтний молодняк породи велика біла;
- II група — ремонтний молодняк породи ландрас;
- III група — ремонтний молодняк породи дюрок.

Під час виконання роботи застосовувався комплекс загальноприйнятих у зоотехнії методів досліджень: зоотехнічні, візуальні (екстер'єрні), економічні та біометричні.

Зоотехнічні методи застосовувалися для оцінки інтенсивності росту, розвитку та збереженості молодняку. Основними показниками, що підлягали обліку, були:

1. Динаміка живої маси (кг). Визначалася шляхом індивідуального зважування тварин вранці до годівлі у ключові технологічні періоди: при народженні, при відлученні (у віці 28 днів), на етапі дорощування (вік 2-х місяців) та при переведенні в ремонтне стадо (при досягненні живої маси 100–120 кг). Зважування проводилося з використанням електронних ваг із точністю до 0,1 кг.

2. Абсолютний та середньодобовий приріст.

Абсолютний приріст обчислювали як різницю між кінцевою та початковою живою масою тварини за аналізований період.

Збереженість поголів'я (%). Оцінювалася на різних етапах вирощування (від народження до відлучення, на дорощуванні, на відгодівлі ремонту). Показник розраховувався як відношення кількості тварин, що залишилися наприкінці періоду, до початкової кількості поставлених на вирощування тварин:

Візуальні методи (оцінка екстер'єру) проводилася під час бонітування та відбору тварин для переведення в основне стадо. Оскільки тварини утримуються на щільній підлозі, особливу увагу приділяли оцінці міцності конституції та правильності постановки кінцівок (особливо у порід дюррок та ландрас, які схильні до слабкості ніг). Крім того, проводився візуальний огляд розвитку репродуктивних органів та оцінка кількості кратерних (робочих) сосків — їх кількість мала становити не менше 12–14 штук (по 6–7 з кожного боку) для порід велика біла та ландрас.

Економічні методи використовувалися для розрахунку економічної ефективності вирощування ремонтного молодняку різних порід. Враховувалися витрати на корми, ветеринарні препарати, обслуговування, а також розраховувалася собівартість 1 кг приросту живої маси.

Біометричні методи. Отриманий під час аналізу цифровий матеріал підлягав статистичній обробці методами варіаційної статистики з використанням пакета аналізу даних у програмі Microsoft Excel. Для кожного показника визначали середню арифметичну величину (M) та похибку середньої арифметичної (m).

РОЗДІЛ 3

РОЗРАХУНКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНА ЧАСТИНА

3.1. Схема технологічного процесу вирощування ремонтного молодняку

Етап I: Первинний відбір та дорощування (Бонітування): Вік: 45 – 75/80 днів (Тривалість: ~30-35 днів).

У віці 1,5 місяці (після закінчення підсисного періоду та початкового гніздового дорощування) проводиться первинний відбір (бонітування) поросят за живою масою, розвитком та кількістю сосків. Тварини переводяться в групу ремонтного молодняку на дорощуванні. Вага на кінець етапу досягає 25–30 кг. Наприкінці періоду формуються технологічні групи.

Етап II: Інтенсивне вирощування (Гроверний період): Вік: 80 – 150 днів (Тривалість: ~70 днів).

Активний лінійний ріст та формування скелету. Тварин утримують у спеціалізованих станках для ремонту (площа не менше 0,8–1,0 кв.м на голову). Годівля ведеться досхочу, але контролюється, щоб не допустити зажиріння. Завдання етапу — досягнення живої маси 75–80 кг та розвиток міцних кінцівок на щільній підлозі.

Етап III: Фінішне вирощування та адаптація: Вік: 150 – 210 днів (Тривалість: ~60 днів).

Переведення на раціон фінішного комбікорму для ремонтних свинок. Тут інтенсивність росту трохи стримують (середньодобовий приріст тримають на рівні 600–650 г), щоб статеве дозрівання йшло синхронно з фізіологічним. До кінця етапу (вік ~7 місяців) вага свинок становить 105–115 кг.

Етап IV: Підготовка до осіменіння та стимуляція: Вік: 210 – 240 днів (Тривалість: ~30 днів).

Період активної підготовки до відтворення. Проводиться стимуляція статевої охоти (контакт із кнуром-пробником). Осіменіння на комплексі «Нива Переяславщини» проводять у віці близько 8 місяців (230–240 днів) під час 1-ї або 2-ї статевої охоти, за умови досягнення живої маси 120–130 кг та товщини шпику 16–18 мм.

3.2. Рух поголів'я ремонтного молодняку

Загальна кількість голів основного стада на підприємстві становить 243000 голів. Оскільки щорічний відсоток бракування основного стада дорівнює приблизно 30 %, підприємству для стабільного відтворення необхідно щороку вводити 72900 підготовлених свиноматок. Згідно з технологічними нормами комплексу, відсоток тварин, які успішно проходять усі етапи бонітування, осіменіння та стають поросними, становить 70 %. Аналіз цих показників свідчить, що для забезпечення необхідної кількості ремонтного молодняку мінімальна кількість тварин, яку потрібно відібрати на початку вирощування, повинна складати 104142 голови.

Таблиця 9

Фактичні показники руху ремонтного молодняку свиней

Найменування показнику	Одиниця виміру	Значення
Основне стадо	Голови	243000
Щорічне вибраковування свиноматок	%	30 ± 2
Поставлено ремонтного молодняку на вирощування	Голови	76030
Наявне поголів'я у віці 4 – 6 місяців	Голови	75000
Переведено до основного стада після перевірки	Голови	53221

Аналіз руху поголів'я базується на потребі підприємства в заміні вибракуваних основних свиноматок та кнурів. Для повного циклу необхідно, яку потрібно поставити на вирощування, з урахуванням відсотка відходу (падіж та технологічне бракування під час вирощування).

Аналіз руху поголів'я базується на фактичній потребі підприємства СП ТОВ «Нива Переяславщини» в заміні вибракуваних свиноматок основного стада.

Отже, для стабільного відтворення стада підприємству необхідно щороку вводити 72900 підготовлених свиноматок. Згідно з технологічними нормами комплексу, відсоток тварин, які успішно проходять усі етапи бонітування, осіменіння та стають поросними, становить 70%.

Фактично на підприємстві у період на вирощування було поставлено 76030 голів ремонтного молодняку. З цієї кількості успішно перейде до основного стада (при 70% збереженості та успішного осіменіння)

3.3. Аналіз динаміки живої маси усього ремонтного молодняку

Аналіз динаміки живої маси ремонтних свиней різних порід проводили у контрольні вікові періоди: 2 місяці (початок дорощування), 4 місяці та 6 місяців. Фактичні дані підприємства наведені в таблиці нижче.

Таблиця 9.

Динаміка живої маси ремонтного молодняку різних порід, кг

Вік тварин	Ландрас	Велика біла	Дюрок
2 місяці	17	16	18
4 місяці	55	60	62
6 місяців	100	105	110

Як свідчать дані, порода дюрок демонструє найвищу інтенсивність росту м'язової маси, досягаючи 110 кг у 6-місячному віці. Породи ландрас та велика біла мають дещо нижчу масу (100 та 105 кг відповідно), що є типовим для материнських ліній і відповідає зоотехнічним нормам підготовки до майбутнього осіменіння.

3.4. Середньодобовий приріст усього ремонтного молодняку трьох різних порід

Середньодобовий приріст показано за кожен технологічний період ($t = 60$ днів)

Аналіз інтенсивності росту ремонтного молодняку порід ландрас, велика біла та дюроч базується на фактичних показниках середньодобового приросту, зафіксованих у зоотехнічному обліку підприємства СП ТОВ «Нива Переяславщини». Облік ведеться за двома основними технологічними періодами вирощування тривалістю 60 діб кожен:

- перший період — від 2 до 4 місяців після народження;
- другий період — від 4 до 6 місяців після народження.

Фактичні дані щодо середньодобових приростів у розрізі порід та вікових періодів наведені в таблиці 10.

Таблиця 10

Фактичні показники середньодобового приросту ремонтного молодняку, г

Період вирощування	Ландрас	Велика біла	Дюроч
Від 2 до 4 міс	633	733	733
Від 4 до 6 міс	750	750	800

Середній приріст по підприємству на ранніх стадіях дорощування становить 0,42 кг (420 г). На етапі інтенсивного вирощування (4-6 місяців) прирости зростають до 750–800 г, що забезпечує вчасне досягнення необхідної маси перед осіменінням.

3.5. Аналіз збереженості поголів'я усього ремонтного молодняку

Збереженість визначає економічну ефективність вирощування. Аналіз ведеться для кожної породи окремо, щоб виявити, яка з них краще адаптована до умов закритого комплексу.

Аналіз збереженості ремонтного молодняку порід ландрас, велика біла та дюрок відображає стабільність виробничого процесу та рівень адаптації тварин до умов промислового моноблоку на свинокомплексі № 2 СП ТОВ «Нива Переяславщини». Показник збереженості на проміжному етапі вирощування (у віковому періоді від 4 до 6 місяців) фіксується у зоотехнічному обліку підприємства на основі порівняння кількості тварин, що були поставлені на цей етап, та середнього наявного поголів'я.

Фактичні дані щодо чисельності груп та підсумкового відсотка збереженості молодняку наведені в таблиці 11.

Таблиця 11

Фактичні показники збереженості ремонтного молодняку (вік 4–6 місяців)

Найменування показника	Одиниця виміру	Значення
Початкова кількість тварин, поставлених на вирощування	Гол	76030
Наявне поголів'я у періоді 4 – 6 міс	Гол	75000
Рівень збереженості ремонтного молодняку	%	98,6

Згідно з первинними даними господарства, рівень збереженості ремонтного молодняку на етапі інтенсивного вирощування є високим і становить 98,6 %. Невелика різниця між початковим та середнім наявним поголів'ям зумовлена суто технологічним і санітарним відбором всередині загінок. Тварин із помітними дефектами екстер'єру чи слабкістю кінцівок вчасно вибраковуюють із групи ремонту, що дозволяє утримувати однорідне та здорове стадо перед початком підготовки до відтворення.

3.6. Аналіз потреби у воді для усього ремонтного молодняку

Потреба у воді аналізується виходячи з фізіологічних норм споживання залежно від віку та маси тварин. Добова норма споживання води на 1 голову, літрів (для молодняку масою 30-70 кг – бл. 4 - 6 л/добу; 70 -130 кг – бл. 6 - 8 л/добу); 60 діб у періоді.

Аналіз водозабезпечення ремонтного молодняку порід ландрас, велика біла та дюрок базується на фактичних фізіологічних нормах споживання вологи свинями різних статевих-вікових груп та технологічних даних підприємства СП ТОВ «Нива Переяславщини». Обсяг споживання води безпосередньо залежить від живої маси тварин і змінюється протягом виробничого циклу.

Для аналізованого поголів'я на комплексі зафіксовано такі нормативи добового споживання води на одну голову:

- молодняк масою 30–70 кг (вік 4 місяці) — в середньому 5 літрів на добу;
- молодняк масою 70–130 кг (вік 6 місяців) — в середньому 7 літрів на добу.

Загальний аналіз потреби у воді для різних технологічних груп ремонтного молодняку за обліковий період тривалістю 60 діб наведено в таблиці 12.

Таблиця 12

Фактичні показники потреби у воді для ремонтного молодняку, гол, л

Група тварин	Поголів'я	Добова норма на одну голову
Ремонтний молодняк, вік 4 міс	75000	5
Весь рем мол	141000	6

Окремо можна додати витрати води на технологічні потреби (миття станків), що зазвичай становить додаткові 15 – 20 % до фізіологічної потреби.

Згідно з первинними даними зоотехнічного обліку, для групи ремонтних свинок у віці 4 місяців (інтенсивне вирощування) за наявного поголів'я 75 000 голів потреба у воді на 60 діб становить 22 500 куб. м (22 500 000 літрів).

Для забезпечення всього наявного ремонтного поголів'я порід ландрас, велика біла та дюрок у кількості 141 000 голів, з урахуванням середньої технологічної норми споживання 6 літрів на добу, фактична потреба за 60 діб становить 50 760 куб. м. Подача води здійснюється автоматично через ніпельні та чашкові

напувалки з артезіанських свердловин комплексу, що гарантує її постійну якість та безперебійне забезпечення тварин.

3.7. Аналіз потреби у кормах для усього ремонтного молодняку

Витрати кормів є найбільшою статтею витрат. Аналіз проводиться на основі добової норми видачі комбікорму.

Аналіз кормозабезпечення ремонтного молодняку порід ландрас, велика біла та дюрок базується на фактичних обсягах використання повнораціонних комбікормів, які виготовляються на власному комбікормовому заводі СП ТОВ «Нива Переяславщини». Для кожної статево-вікової групи тварин на підприємстві застосовують спеціалізовані рецептури сухих кормів, що поставляються до бункерних годівниць автоматично.

Згідно з документами зоотехнічного та бухгалтерського обліку господарства, середні норми добової даванки комбікорму змінюються залежно від віку та породних особливостей тварин. Фактичні технологічні ліміти добової дачі для молодняку у віці 4 та 6 місяців наведені в таблиці 13.

Таблиця 13

Норми добової даванки комбікорму на одну тварину різних вікових груп за породами, кг

Вік	Порода	Норма добової даванки комбікорму
4 міс	Ландрас	1,8 – 2,2
4 міс	Велика біла	1,5 – 2
4 міс	Дюрок	1,8 – 2
6 міс	Ландрас	3 – 3,5
6 міс	Велика біла	3,5 – 4,5
6 міс	Дюрок	3 – 3,5

Аналіз даних таблиці показує, що найвищі добові витрати корму серед фіксованих вікових груп припадають на ремонтних свинок породи велика біла у віці 6 місяців (від 3,5 до 4,5 кг на голову). Найнижчі показники добового споживання зафіксовано у цієї ж породи у 4-місячному віці – від 1,5 до 2,0 кг на добу. Тривалість кожного з періодів вирощування становить 60 діб.

Валові витрати комбікормів для усього наявного ремонтного поголів'я холдингу в кількості 141000 голів становлять 141600 тонн за виробничий цикл. У таблиці 14 відображено фактичний розподіл цих обсягів за типами та марками повнораціонних комбікормів, що закріплені за віковими групами в обліку підприємства.

Таблиця 14

Фактичні витрати комбікормів для ремонтного молодняку за марками

Група тварин	Тип (марка) комбікорму	Витрати за цикл, т
Поросята на дорощуванні	Стартер	26000
Молодняк на інтенсивному вирощуванні	Гроуер	46200
Свині на фінішній відгодівлі	Фінішер	69400
Всього	-	141600

Згідно з наведеними бухгалтерськими даними, найбільша частка у структурі кормозабезпечення припадає на комбікорм типу «Фінішер» (69 400 тонн), який згодовується тваринам на заключному етапі підготовки перед переведенням в основне стадо. Найменшу частку займають стартові комбікорми для поросят на дорощуванні — 26 000 тонн. Суворі диференціація раціонів та контроль добової дачі комбікорму на комплексі дозволяють уникнути передчасного зажиріння ремонтних свинок та забезпечують формування міцного кістяка у промислових умовах утримання.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз підтверджує, що СП ТОВ «Нива Переяславщини» є високотехнологічним підприємством із закритим циклом виробництва беконної свинини, яке базується на данській системі трипородного схрещування. Технологія вирощування ремонтного молодняку на товарному комплексі суворо регламентована: тварини утримуються без вигулів, у моноблоках зі щільною підлогою та повністю штучним мікрокліматом.

Встановлено виражену породну специфіку реакції ремонтного молодняку на промислові умови утримання. Для породи велика біла головним завданням є стимулювання рухової активності (рознесення зон годівлі та напування) для запобігання надмірному ожирінню. Свинки породи ландрас вимагають ідеальної якості щільної підлоги для збереження ратиць та жорсткого контролю швидкості руху повітря (не більше 20 см/с), оскільки вони дуже чутливі до протягів. Кнурці породи дюрк потребують індивідуального утримання на фінальних етапах із застосуванням гумових матів для зняття навантаження із суглобів та додаткового охолодження влітку.

Розрахунок руху поголів'я показав високу інтенсивність відтворення на підприємстві. При загальному обсязі основного стада у 243 000 голів та щорічному бракуванні на рівні 30 %, річна потреба комплексу становить 72 900 підготовлених ремонтних свиноматок. Щоб забезпечити цю кількість, враховуючи цільовий показник успішного переведення у 70 %, на початкових етапах необхідно відбирати понад 104 тисячі голів молодняку. Фізична збереженість молодняку на інтенсивному вирощуванні (вік 4–6 місяців) є дуже високою і становить 98,6 %.

Динаміка живої маси та середньодобових приростів повністю відповідає генетичним стандартам. Найбільшу інтенсивність росту демонструє молодняк породи дюрк, який у віці 6 місяців досягає 110 кг за середньодобового приросту 800 г на фінішному етапі. Материнські породи у 6-місячному віці.

мають дещо меншу живу масу: велика біла — 105 кг, ландрас — 100 кг (при однакових середньодобових приростах на рівні 750 г), що є оптимальним для підготовки до їхнього майбутнього осіменіння.

Годівля ремонтного молодняку базується на принципах «метаболічного програмування» з метою стримування надмірного росту та формування міцного кістяка. Раціони диференційовані: для великої білої обмежується енергія, для ландраса підвищується рівень амінокислот (лізину, треоніну) та біотину, для дюрочка збільшується частка мінералів і хондропротекторів. Загальні обсяги витрат є значними: виробничий цикл вимагає 141 600 тонн комбікормів, а потреба у воді лише для групи 4–6 місяців (75 000 голів) за 60 діб становить 31 500 куб. м.

ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведеного аналізу особливостей вирощування ремонтного молодняку порід велика біла, ландрас та дюрок в умовах промислового комплексу № 2 СП ТОВ «Нива Переяславщини», пропонуються наступні заходи для оптимізації технологічного процесу:

1. Профілактика гіподинамії великої білої породи. Для уникнення передчасного ожиріння ремонтних свинок великої білої породи, які мають схильність багато лежати в умовах моноблоку, необхідно й надалі суворо дотримуватися технологічного прийому просторового рознесення зон життєдіяльності. Встановлення бункерних годівниць в одному кінці станка, а ніпельних напувалок – у протилежному, має бути обов'язковим стандартом при плануванні всіх секцій для ремонту цієї породи, що змушуватиме тварин робити вимушені кроки.
2. Утримання кнурців дюрок. Рекомендується суворо дотримуватися графіка переведення ремонтних кнурців дюрок в індивідуальні станки при досягненні віку п'яти місяців (або маси 90 кг). У літній період для цієї групи критично важливо забезпечувати безперебійну роботу панелей охолодження або форсунок дрібнодисперсного розпилення води, щоб уникнути теплового удару та зберегти якість спермопродукції.
3. Балансування раціонів за мікроелементами. У системі фазової годівлі ремонтного молодняку слід продовжувати чітку диференціацію добавок залежно від породи. Для ландрасів обов'язковим є жорсткий контроль достатньої кількості біотину в комбікормах. Раціон для породи дюрок повинен і надалі містити підвищені дози цинку, селену, марганцю та хондропротекторів для зміцнення зв'язкового апарату.
4. Дотримання параметрів першого осіменіння. Для забезпечення високої продуктивності та тривалого терміну експлуатації свиноматок необхідно не допускати їхнього раннього парування при масі 110 – 120 кг, що часто

трапляється в товарних господарствах. Переведення ремонтних свинок в основне стадо та їх перше штучне осіменіння на комплексі має відбуватися виключно у віці близько 8 місяців (230 – 240 днів) за умови досягнення живої маси 120 – 130 кг та товщини шпику 16 – 18 мм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рибалко В. П., Герасимов В. І. та ін. Свинарство, підручник. Київ: Аграрна освіта, 2015. 147 с.
2. Волощук В. М. Технологічне забезпечення галузі свинарства, підручник. Київ: Аграрна наука, 2016. 133 с.
3. Повозніков М. Г., Мазуренко М. О. Свинарство, навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Панькова А. С., 2020. 124 с.
4. Герасимов В. І., Бащенко М. Й. та ін. Свинарство і технологія виробництва свинини, підручник. Харків: Еспада, 2011. 131 – 132 с.
5. Лихач В. Ю. Етологія та добробут свиней за інтенсивних технологій виробництва: монографія. Київ: ЦП «Компринт», 2017. 65 с.
6. Церенюк О. М. Племінне свинарство, навч. посіб. Полтава: Інститут свинарства і АПВ НААН, 2018. 88 с.
7. Халак В. І. Методи оцінки та відбору свиней за показниками продуктивності, навч. посіб. Полтава, 2021. 78 с.
8. Повод М. Г. Формування відтворної здатності ремонтних свинок за різних рівнів годівлі. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*. 2020. № 1 (155). С. 89–91.
9. Герасимов В. І., Пронь Є. В. Чинники, що впливають на тривалість використання племінних свиноматок. *Вісник Харківського національного аграрного університету. Серія : Сільськогосподарські науки*. 2015. № 1. С. 45–52.
10. Смаль О. В. Вплив віку першого парування на подальшу продуктивність свинок. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2022. Вип. 71. С. 11–19.
11. Березовський М. Д., Халак В. І. *Методи оцінки та відбору свиней за показниками продуктивності*. Полтава, 2021. 112 с.

12. Халак В. І. Господарсько-корисні ознаки свиней різних генотипів та результати їхньої селекції. *Свинарство : міжвідомчий тематичний науковий збірник*. 2021. Вип. 74. С. 136–144.

13. Чухліб Є. В. Біологічні основи інтенсивного вирощування свиней : монографія. Полтава, 2018. 221 с.

14. Małopolska M. M., Tuz R., Lambert B. D. et al. The replacement gilt: Current strategies for improvement of the breeding herd. *Journal of Swine Health and Production*. 2018. Vol. 26, no. 4. P. 208–214.

15. Церенюк О. М., Акімов О. В. Ефективність використання свинок різних порід у племінних репродукторах. *Вісник аграрної науки*. 2019. № 10. С. 30–36.

URL: https://agrovisnyk.com/archive_ua_2017_09_05.html (дата звернення: 08.05.2026)

16. Волощук В. М. Оптимізація технологічних параметрів вирощування ремонтного молодняку. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2017. № 3. С. 64–68.

17. Халак В. І. *Продуктивність свиней різних генотипів та біологічна цінність їхнього м'яса за впливу деяких факторів довкілля* : дис. ... д-ра с.-г. наук : 06.02.01. Херсон, 2015. 385 с.

18. Лихач В. Ю., Вудмаска І. В. Технологія виробництва продукції тваринництва, підручник. Київ: Аграрна наука, 2018. 256 с.

19. Повод М. Г., Опара В. О., Миколайчук Л. П. Ефективність вирощування ремонтних свинок залежно від умов утримання. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія: Тваринництво. 2019. Вип. 1. С. 45–51.

20. Баньковська І. Б. Оптимізація годівлі ремонтного молодняку свиней в умовах промислових комплексів. *Тваринництво України*. 2016. № 5. С. 12–16.

21. Бабенко О. І. Оцінка екстер'єру та конституції свиней спеціалізованих м'ясних порід. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і*

природокористування України. Серія: Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. 2021. Вип. 294. С. 18–25.

22. Халак В. І., Грабовська О. С. Поліморфізм генів та їх зв'язок з відтворними якостями свиноматок великої білої породи. Розведення і генетика тварин. 2017. Вип. 54. С. 132–139.

23. Грибан В. Г., Чумаченко В. В. Гігієна тварин, підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 345 с.

24. Коваленко В. П., Халак В. І. Формування м'ясної продуктивності свиней різних генотипів в умовах промислових технологій. Свинарство. 2020. Вип. 73. С. 56–63.

25. Пелих В. Г., Ушакова С. В. Інтенсифікація відтворення свиней: монографія. Херсон: Олді-Плюс, 2014. 198 с.

26. Топіха В. С., Лихач А. В. Технологічні аспекти виробництва свинини на комплексах закритого типу. Наукові праці Південного філіалу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет». Серія: Сільськогосподарські науки. 2013. Вип. 154. С. 112–118.

27. Свіженька Ю. В. Економічна ефективність вирощування свиней порід ландрас і дюрок у товарних господарствах. Агросвіт. 2022. № 4. С. 41–48.

28. Волощук В. М., Смаль О. В. Вплив живої маси при першому осіменінні на репродуктивні якості ремонтних свинок. Вісник Житомирського національного агроєкологічного університету. 2018. № 2 (65). С. 18–24.

29. Чернявський О. О. Комплексна оцінка кнурів-плідників породи дюрок за якістю потомства : дис. ... канд. с.-г. наук : 06.02.01. Миколаїв, 2019. 185 с.

30. Шаферівський Б. С. Особливості застосування фазової годівлі ремонтного молодняку свиней. Сучасне птахівництво і свинарство. 2015. № 8. С. 22–25.

